

▲ **Linux se vanjskim izgledom tako približio Windowsima XP da ni uvježbano oko odmah ne primijeti razliku**

ma, no nadamo se da je ovo tek prvo u nizu ovakvih događanja i da će se kasnije čuti i njihova strana. Osim dr. Šimić, u raspravi su sudjelovali i dr. Dražen Dragičević s Pravnog fakulteta u Zagrebu, Vlatko Košturjak iz Hrvatske udruge Linux korisnika, Radoslav Dejanović iz Operacijskih sustava, Željko Rikalo iz Holobita, Ivan Rašeta iz Ministarstva financija, Kristijan Zimmer iz HrOpena i Igor Velimirović iz CARNeta. Ognjen Strpić iz Naklade Jesenski i Turk je bio moderator, a dao je i uvodnu riječ.

Dubrovnik - grad Linuxa

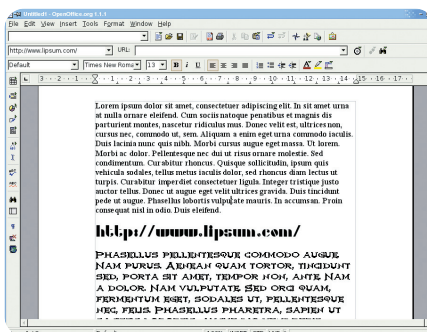
Bilo je zanimljivo poslušati brojne priče o uspješnim implementacijama *open source* softvera u akademskim, komercijalnim i vladnim okruženjima. Tako saznajemo kako se Linux sve više koristi u trgovini i ugostiteljstvu jer postoji sve više tvrtki koje mogu pružiti potporu odnosno programirati takve sustave. Dubrovnik je, zahvaljujući lokalnoj tvrtki Holobit, postao pravi "grad Linuxa". U njemu čak 150 raznih poslovnih subjekata na preko 500 računala vodi svoje poslovanje na Linuxu.

Osim u komercijalnom sektoru, Linux se - iako je to manje poznato - koristi upravo kod publike na koju je ciljala dotična tribina - ministarstva. Ivan Rašeta iz Ministarstva financija nam je na primjeru svoga ministarstva pokazao kako je Linux moguće na mala vrata uvesti u tijela državne uprave. Nekoliko ministarstava koristi Linux na serverima, potpuno transparentno za krajnje korisnike. Smatra se da bi upravo iz tog smjera trebao krenuti značajniji prodor, jer se promjene na mogu događati bez prevelikog utjecaja na produktivnost ostalih zaposlenika.

CARNet uzor

Možda najsvjetliji primjer migracije na Linux, u ovom slučaju na svim razinama, dolazi nam iz CARNeta. Igor Velimirović, voditelj odcjela infrastrukture, predstavio nam je projekt implementacije *open source* alata na servere i računala djelatnika. Pred projekt, čija je testna faza na reprezentativnom uzorku djelatnika već daleko odmakla, postavljeno je nekoliko ciljeva. Osim zamjene *proprietary* tehnologija njihovim slobodnim ekvivalentom, te neovisnosti o samo jednom proizvođaču, htjelo se i predložiti standarde razmjene podataka između raznorodnih ustanova te, možda i najbitnije, rezultate projekta predočiti svim zainteresiranim stranama.

U cijeloj priči nije im bilo potrebno poboljšanje funkcionalnosti cijelog sustava, niti su

▲ **Mogu li korisnici uredskih alata primijetiti razlike u korištenju OpenOffice.org nasuprot Microsoft Officea, bit će tema još brojnih studija**

računati troškovi (ali su uzimani u obzir). No ono što će postati bitno ostalima je mogućnost primjene modela migracije na brojne slične ustanove. Izrazita heterogenost CARNetove intranet mreže, brojni servisi, raširenost Microsoftovih formata dokumenata, razina znanja djelatnika (tek ih je trećina tehnički obrazovanih) i njihov otpor prema novim tehnologijama - sa svim time će se susresti ustanove koje se odluče na taj korak. Utješno je znati da ga je već netko prošao.

Zaključci tribine

Nakon uvodnih riječi uslijedila je diskusija, na trenutke žučna, no često usmjerena protiv Microsofta, što nikako ne ide u prilog tezi o nepristranosti i objektivnosti Linux zajednice. Zaključujući raspravu, dr. Šimić je istaknula kako će se njen ured - osim za financijski povoljna - zalagati za sigurna rješenja i otvorene standarde, što je svakako napredak u odnosu na postojeće stanje. No pred intenzivnijim uvođenjem Linuxa brojni su problemi. Osim što bi takve promjene iziskivale velike početne troškove, postavljeno je i pitanje tko bi sve to radio. Naime, tvrtke koje se u nas bave Linux rješenjima relativno su male za tako velik opseg posla, a one koje se time (još) ne bave opet misle kako takvog posla nema. Mali broj certificiranog osoblja također predstavlja problem, no u posljednje vrijeme sve se više tvrtki bavi i Linux edukacijom. Može se očekivati da će i strane korporacije koje svoje poslovanje dijelom baziraju na Linuxu prepoznati tržište te izići s nekom ponudom.

U međuvremenu, 29. travnja na Government Dayu, sastavnom dijelu Windaysa, raspršene su sve dvojbe, te je potvrđeno da Hrvatska ipak produžuje ugovor s Microsoftom. Iluzorno je bilo smatrati da bi se u nekoliko preostalih mjeseci mogla dogoditi tako fundamentalna promjena poput prebacivanja mnogih tisuća računala na neki drugi softver. Linux nije u potpunosti odbačen, no do više informacija se zasad ne može doći.

DORS/CLUC

Za to vrijeme, nekako izvan političkih zbivanja, na zagrebačkom FER-u 22. i 23. travnja odvijale su se više tehnološki nastrojene konferencije DORS (Dani otvorenih računarskih sustava) i CLUC (Hrvatska konvencija Linux korisnika), s dugom tradicijom promocije *open sourcea*. Raspored zastupljenih predavanja uspješno je izbalansirao neke vrlo napredne teme sigurnosti, QoS-a i sličnih, s

open source

▲ **Ken Coar, jedan od programera Apache web servera držao je dva predavanja na DORS-u**

populističkim, vrlo aktualnim temama, kao što je upotreba slobodnog softvera u državnoj upravi. Odziv publike je bio iznimno velik, pa se pokazalo da treba koristiti najveću dostupnu predavaonicu, za razliku od prethodne godine, a razmišlja se i o uvođenju polugodišnjeg intervala.

Jedan od gostiju bio je i Ken Coar, potpredsjednik Apache Software Foundationa i jedan od programera najpopularnijeg web servera. Njegovo se otvoreno predavanje baziralo na usporedbama otvorenog i zatvorenog softvera, te mogućnostima zarade na prvoj varijanti. U narednim predavanjima saznali smo nešto više o projektima lokalizacije i podrške uredskog paketa OpenOffice.org, Open Archives protokolu, Linux antivirusnim alatima i nekim korporacijama (Oracle, Sun) koje podržavaju Linux. Drugi su dan obilježila predavanja o sigurnoj bežičnoj mreži, LDAP protokolu, *clusterima*, VoIP-u, 2.6 *kernelu*, detekcijskom alatu Snort, Samba 3, BSD sustavima i IMUNES emulatoru - domaćem projektu za izgradnju složenih mrežnih sustava.

Housing Linux dan

Sličan po namjerama, ali upućen drugačijoj ciljanoj publici, 18. svibnja u dvoranama Cinestara - i u organizaciji Housinga - odvijao se Linux dan, čiji je naglasak bio na komercijalnim djelatnostima, Linux tečajevima i podršci RedHat Enterprise i Fedora distribucijama. Upoznali smo se s poslovnim modelom Red Hata koji je, kako znamo, u posljednje vrijeme naglasak stavio na poslovne distribucije. Demonstraciju nam je održao predstavnik tvrtke Red Hat, Tomislav Vujec. Prikazani su i primjeri njegove upotrebe u poslovnim okruženjima: Nimium (zastupnika Red Hata), Hrvatske auto-cesta, Mercator kao najvećeg Linux projekt u istočnoj Europi, kao i instalacija Oraclea. Prikazani su još neki Linux poslovni sustavi, poput Plivinog intranet portala i *cluster* Isabella na Srcu. Čak šest radionica demonstriralo nam je razne detalje oko instalacije i konfiguracije Fedora Core 2, kao i neke napredne Linux mogućnosti (VPN, *firewall*, integracija s Windowsima).